

Dėlionė

Lengvai skaitomo būdo kūrimas sutrikusio intelekto žmonėms

Erasmus+ KA2 - Bendradarbiavimas inovacijų ir gerosios praktikos mainams

Kuriame

Lengvai suprantamas

žmogaus teises

*Žmogaus teisių kūrimas sutrikusio intelekto žmonėms:
rekomendacijos gerinant potencialų įsipareigojimą,
supratimą, mokymąsi ir savęs atstovavimą.*

Literatūros apžvalga ir apklausa atlikta PUZZLE projekte

atskleidė, kad sutrikusio intelekto asmenys Graikijoje, Lietuvoje ir Lenkijoje susiduria su informacijos paieškos kliūtimis apie žmogaus teises ir turi mažai žinių apie jas. Buvo nustatyta, kad asmens žinios apie žmogaus teises, negali būti įgytos, jei asmuo su negalia:

- *Nesupranta žmogaus teisių esmės*
- *Stinga supratimo, kad informacija apie žmogaus teises yra prieinama*
- *Neturi prieigos prie informacijos*
- *Negali suprasti informacijos*
- *Pilnai priklauso nuo kitų pagalbos ieškančių ir suprantant informaciją.*

Tyrimas nustatė pavyzdinį darbų modelį tikrinant galimus sprendimus siekiant įveikti šias principines kliūtis tam, kad intelekto sutrikimų turintys žmonės galėtų įgyti ir pagerinti žinias apie jų teises. Šio darbo metodai yra paryškinti žemiau.

Intelektu sutrikimų turintys asmenys dažnai nesupranta žmogaus teisės sąvokos.

„Žmogaus teisių“ sąvoka yra abstrakti ir sunkiai suvokiama proto negalios asmenims, tačiau yra geriausiai suprantama, kai jai paaiškinti pritaikomi gyvenimiški pavyzdžiai, asmeniniai tikslai, jų siekiai bei svajonės. Neįgaliųjų asmenų žmogaus teisės sako, kad yra protinga ir priimtina turėti siekių savo gyvenime, o bendruomenė ir vietos paslaugos turi padėti jums pasiekti šias teises.

- ***Pradėti darbą dėl žmogaus teisių su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimų, dalijantis vienas kito asmeninėmis viltimis ir ateities svajonėmis.***
- ***Supažindinti su žmogaus teisių samprata, kaip tai suprantama mūsų visuomenėje, kad mes visi turime teisę į pagrindinius siekius ir lūkesčius bei galime gauti pagalbą siekdami šių pagrindinių tikslų.***

Dauguma intelekto sutrikimų turinčių asmenų nežino apie savo teises, taip pat, kad informacija šia tema yra prieinama.

Tyrimas identifikavo partnerių ir partnerių darbuotojų motyvaciją užsiimti veikla, kuri gali padėti intelekto sutrikimų turintiems žmonėms didinti informuotumą apie pagrindines jų teises. Tačiau buvo mažiau įrodymų apie šio metodo veikimą šeimose, kur apsauginis požiūris kartais veikė prieš nepriklausomybės siekiančius intelekto sutrikimų turinčius asmenis.

- ***Suteikti reikalingas priemones pagalbininkams, siekiantiems padėti intelekto sutrikimų turintiems asmenims, kuriant paprastus bei lengvai suprantamus pavyzdžius apie neįgalaus asmens teises ir jų taikymą kasdieniame gyvenime***
- ***Pedagogai ir pagalbininkai turi aktyviai didinti informuotumą apie žmogaus teises intelekto sutrikimų turintiems asmenims įtraukiant jų tėvus ir globėjus***

Intelekto sutrikimų turintys asmenys susiduria su įvairiomis problemomis norėdami gauti informaciją apie pagrindines žmogaus teises.

Intelekto sutrikimų turintys žmonės dažnai stokoja raštingumo įgūdžių tam, kad galėtų aktyviai ieškoti ir rasti reikiamą, suprantamą informaciją bei siekti žmogaus teisių. Šie asmenys daugiausiai informacijos gauna iš dienos centro ar mokyklos, mažiau - iš tėvų bei globėjų. Plačiai žinoma, kad informaciją galima rasti internete, bet yra paplitę prieinamumo kliūtys, taip pat ir spausdintuose dokumentuose.

- ***Prieigą prie informacijos galima palengvinti didinant pedagogų, padėjėjų, tėvų ir globėjų žinias bei supratimą apie lengvai skaitomą ir lengvai suprantamą informaciją, pritaikytą intelekto sutrikimų turintiems asmenims***
- ***Skirti dėmesį asmens lavinimui, ieškant lengvai suprantamos informacijos internete, pagerinti prieigą prie atitinkamų informacijos šaltinių proto negalios asmenims***

Intelektu sutrikimų turintys asmenys, susiduria su sunkumais stengdamiesi suprasti informaciją apie žmogaus teises.

Informacija, nepriklausomai nuo žiniasklaidos, turėtų būti lengvai skaitoma ir lengvai suprantama. Lengvo skaitymo koncepcijos ir metodai labai prisidėti prie šių pastangų.

- ***Pristatant lengvai suprantamą informaciją:***
 - ***Paruošti trumpą informaciją***
 - ***Išskirstyti informaciją į atskiras dalis***
 - ***Naudoti aiškią struktūrą***

Net labai paprastas tekstas dažnai yra per sunkiai suprantamas intelektu sutrikimų turintiems asmenims, kuriems reikia daugiau sudėtingesnių bendravimo būdų. Vaizdų su tekstu derinys gali žymiai pagerinti teksto prieinamumą šiai auditorijai.

- ***Padaryti turinį lengvai suprantamu iliustruojant jį nuotraukomis ar paveikslėliais, kad skaitantysis galėtų lengvai suprasti siunčiamą žinutę arba praturtinti tekstą taip, kad prasmė taptų išsamesnė, detalesnė.***
- ***Žodžiai susieti su nuotraukomis turėtų būti:***
 - ***Lengvai interpretuojami ir suprantami***
 - ***Aiškūs ir neabstraktūs***
 - ***Tiesiogiai susiję ir padedantys suprasti tekstą***

Tokiu būdu asmenys, neturintys skaitymo galimybių, alternatyvios medijos formatais, pavyzdžiui, garso ir vaizdo įrašais, gali perteikti informaciją taip, kad ji būtų lengvai suprantama dar platesnio spektro auditorijai. Daugeliui medijos formatų, pateikiamų paprastomis siunčiamomis žinutėmis, jie gali parinkti savo pageidaujama individualaus režimo komunikaciją. Tada intelektu sutrikimų turintys asmenys gali pasinaudoti įvairiais pranešimų būdais, sustiprintais papildomomis įvairiomis medijos priemonėmis.

- ***Pateikite informaciją apie žmogaus teises pasitelkdami medija būdus***
- ***Naudokite multimediją (nuotraukas, vaizdo įrašus, garsą ir interaktyvumą) tokiu būdu, kuris leistų kuo geriau suvokti informaciją intelektu sutrikimų turintiems asmenims***
- ***Pasirinkite lengvai naudojamą IT priemones (programas ir darbastalio programinę įrangą), kurios yra prieinamos už mažą***

kainą, derinkite skirtingus medijos formatus (nuotraukas ir tekstą, vaizdo ir garso klipus) paprastoje multimedijos formoje.

Multimedijos gamybos procesas taip pat suteikia įvairesnių būdų, kuriais žmonės gali dalyvauti prieinamos informacijos kūrime. Intelektu sutrikimų turintys asmenys, gali dalyvauti įvairiuose vaidmenyse, kaip bendraautorai: pritatantieji, aktoriai, vedėjai, fotografai, gamybos "komanda" ir tt.

- ***Aktyviai įtraukti intelekto sutrikimų turinčius asmenis ir intelekto sutrikimų turinčius padėjėjus į projektavimo bei gamybos procesą prieinamai multimedijos informacijai.***
- ***Dirbti su asmeninėmis patirtimis, kurios susiję su intelekto sutrikimų turinčio asmens žmogaus teisėmis ir yra artimos tai žmonių grupei. Atsižvelgti į auditorijos išankstines žinias ir jų asmeninius "matmenis" taip, tarsi kurtumėte scenarijų ir turinį***

Toliau „Multimedijos propagavimas“ perkelia šį metodą dar vienu žingsniu pirmyn į padėtį, kurioje dirbama su žmogaus teisėmis, kalbama apie individualius siekius ir intelekto sutrikimą turinčio žmogaus asmeninio gyvenimo planavimą. Toks požiūris gali dar labiau palengvinti informacijos supratimą apie žmogaus teises, įvardijant savo stipriuosius asmeninius ir emocinius įsipareigojimus, susijusius su šia tema. Multimedijos propagavimo požiūris plėtoja žmonių gebėjimą dalintis savo siekais su aplinkiniais ir kalbėtis apie paramą, kurios jiems reikia siekiant tikslų.

Intelektu sutrikimų turintys asmenys yra visiškai priklausomi nuo kitų žmonių paramos susipažįstant su turima informacija ir ją suprantant.

Multimedijos propagavimo metodas suteikia paramos modelį ir struktūrą, kuri išbando asmens priklausomybę ir skatina savęs propagavimą. Palaikantysis (padėjėjas) gali naudoti bendrą kūrimo būdą paveikslėliais, tekstu, garsu, vaizdu, menu ir vaidyba, siekdamas padėti intelekto sutrikimų turintiems žmonėms bendrauti efektyviai, atsižvelgdamas į asmeninius pageidavimus, norus ir idėjas. Kiekvienas iš šių veiksmų gali aktyviai užimti intelekto sutrikimų turinčius asmenis pokalbiuose apie jų teises, apie tai, ko jie nori, kad tai įvyktų jų pačių gyvenime.

- ***Taikyti Multimedijos propagavimo priemones ir pagrindinius principus, siekiant pagerinti asmens gebėjimus savarankiškai atstovauti save ir savo sprendimus.***

Tai suteikia labai konkretų, o ne abstraktų, būdą intelekto sutrikimų turintiems asmenims ir siekiantiems suprasti bei naudotis žmogaus teisėmis.

Dėlionės projekte yra bendradarbiaujama tarp:

Foundation for Research and Technology-Hellas (FORTH), Greece
<http://www.iacm.forth.gr>

Association For People With Learning Disabilities "Smialek", Poland
<http://www.smialek.org>

Jaunuoliu dienos centras (JDC), Lithuania
<http://www.pjdc.pl>

RIX Research & Media, University of East London, England
<http://www.uel.ac.uk>

Swedish Agency for Accessible Media – MTM, Sweden
<http://www.mtm.se>